

De som reiser alene

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 4. desember 2015

HALVPARTEN AV VERDENS flyktninger er barn under 18 år. Og barn på flukt reiser ofte uten støtte fra sine omsorgspersoner. Kommer de med foreldre, er gjerne bare den ene av de to med i reisefølget. I mange tilfeller er barnet utstyrt med skiltet «jeg reiser alene». Slik det gjelder de rundt 5000 enslige mindreårige asylsøkerne som vil ha ankommet Norge før julen kimer inn.

«Det handler om å lage rammer som trykker barnet og frigir foreldreressurser»

Disse barna lever under nær perfekte forhold for å utvikle utviklingstraumer, der de omgis av sammensatte og vedvarende traumatiske belastninger. De står i gjentatte, skremmende opplevelser, men uten foreldre som kan lede dem ut av apatien eller vekk fra frykten hendelsene skaper. Uten den voksnes samregulering blir barnets selvregulering en skjør vekst. Det er derfor all mulig grunn til å anta at barna som ankommer landet, alt har utviklingstraumer.

Slike komplekse traumer handler om selve livet. Om tillit til at de nære andre er der for deg. Om troen på at du står deg i møtet med livets utrygghet. Det handler om nærhet og selvregulering. Derfor gir utviklingstraumene utslag på de fleste funksjonsområder som involverer affekt, atferd og oppmerksomhet. Og det er med disse vanskene mange asyl- og flyktningbarn skal møte norske skoler og barnehager i landets kommuner. Er vi forberedt?

På langt nær fullt ut. Men om ikke annet vet vi hvilket forebyggende tiltak som er det viktigste. Det handler om å sikre alle barn trygge voksenrelasjoner slik at avmakt erstattes med opplevelsen av kontroll. Da trenger vi mottak som støtter omsorgspersonene slik at de kan hjelpe barnet når egenregulering skal utvikles. Da gjelder det å være de omsorgspersonene som ikke lenger er til stede i barnas liv, slik at ytre regulering tilbys mens indre regulering bygges. Det handler om å lage rammer som trykker barnet og frigir foreldreressurser.

Reaksjoner på traumer venter ikke på planer, påpeker generalsekretær Tove Gundersen i Rådet for psykisk helse. Akkurat som det er liten grunn til å vente med norsk kurs for mennesker som skal være i landet i mange år fremover, er det ingen

grunn til å vente med å bygge ut kommunale hjelpetilbud som møter og forebygger utviklingstraumer. Regjeringens prioritering av psykisk helse og flere psykologer i kommunen er et springbrett for en slik innsats, noe som også vil gi retning til Psykologforeningens satsningsområde «Forebygging for barn og unge».

Det er like greit å ta fatt på det langsiktige arbeidet med å bygge det Norge vi vet kommer; et Norge hvor mange av disse unge skal ha en plass. For også barn som reiser alene, må få komme frem.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 12, 2015, side 1025

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør